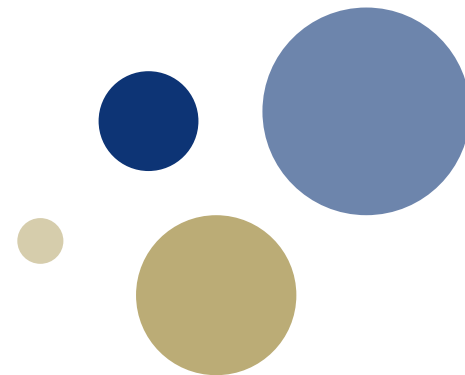

NTNU

Kunnskap for en bedre verden

Dyrevelferd som konfliktområde

Åpent møte i Det Kongelige Norske Videnskabers
Selskab

Hilde Bjørkhaug 27.mars 2023

Bakgrunn

- Dyrevelferd er et åsted for konflikt som eskalerer i intensitet og implikasjoner

Polarisering - Politisering

- ✓ Mellom befolkning (konsumenter) og bønder
- ✓ Mellom bønder og myndigheter
- ✓ Bønder imellom
- ✓ Og nye aktører melder seg på i styring av dyrevelferd

Posisjoner: Hva er best for dyrene?

Litteraturen/GoodAnimal:

- Ekspertter (veterinærer):
 - Vi må vurdere hva som er best for dyr, ikke hva som gleder forbrukerne (Tolo og Kittelsen n.d.)
 - Velferd er en egenskap ved et dyr, ikke noe som er gitt til det (Broom 1996)
- Forskergrupper kan lese den samme vitenskapelige litteraturen forskjellig (Fraser 2008)

Det handler om verdier – og vi har ulike verdier

Dyrevelferd 'involverer forskjellige komponenter (...) disse involverer betydelig, men ufullkommet overlapp; og at i søken etter å oppnå høy oppnåelse det ene kriteriet ikke garanterer å øke velferdsnivået slik det bedømmes på et annet»

Acta Veterinaria Scandinavica 2008, 50:S1

<http://www.actavetscand.com/content/50/S1/S1>

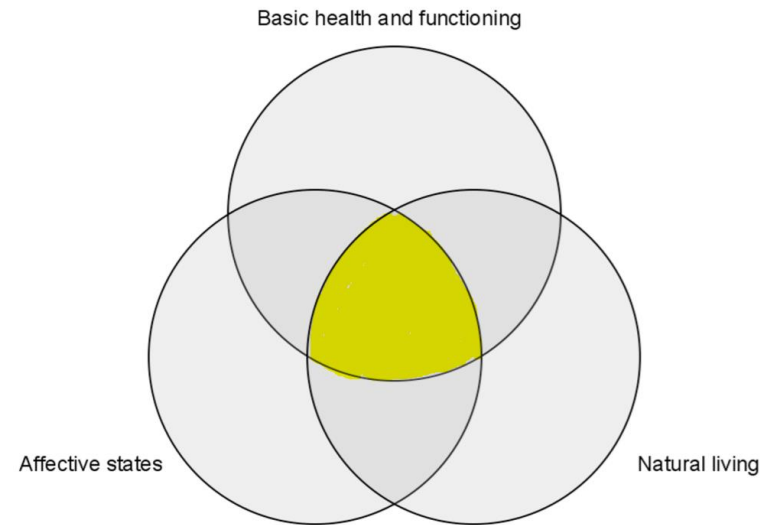

Figure 1
Three conceptions of animal welfare, adapted from Michael Appleby [21] and Vonne Lund [21].

Understanding Animal Welfare, D. Fraser 2008

Befolkningen: Hva er best for dyrene?

- Det er bemerkelsesverdig stabilitet i nordmenns meninger om dyrevelferdsspørsmål: Bekymringen for dyrevelferdsspørsmål er lav
- Betydningen av tillit (på dyrevelferdsholdninger) øker.
- Det er små forskjeller mellom grupper av mennesker
 - Kjønn og alder har betydning
 - Økende by-land skille

Borgen, S. O, U. Kjærnes & C. Torjussen (2022) Behind a fluttering veil of trust: The dynamics of public concerns over farm animal welfare in Norway. *Sociologia Ruralis*

Befolkningen

- Holdninger er forankret i verdidimensjoner
 - Det enkle naturlige liv vs. på et liv forbedret av vitenskap og teknologi
 - Økosentrisk vs. antroposentrisk verdisyn
- «Økosister» ønsker å avvikle husdyrhold, kjøttspising og bruk av pels & ull (Johansen 2022)
- Fremvekst av sosiale bevegelser med fokus på dyrevelferd & dyrerettigheter (også) radikale aktivister / ekstremister.
- Fall i tillit til dyrevernsorganisasjonene (GoodAnimal survey 2020).

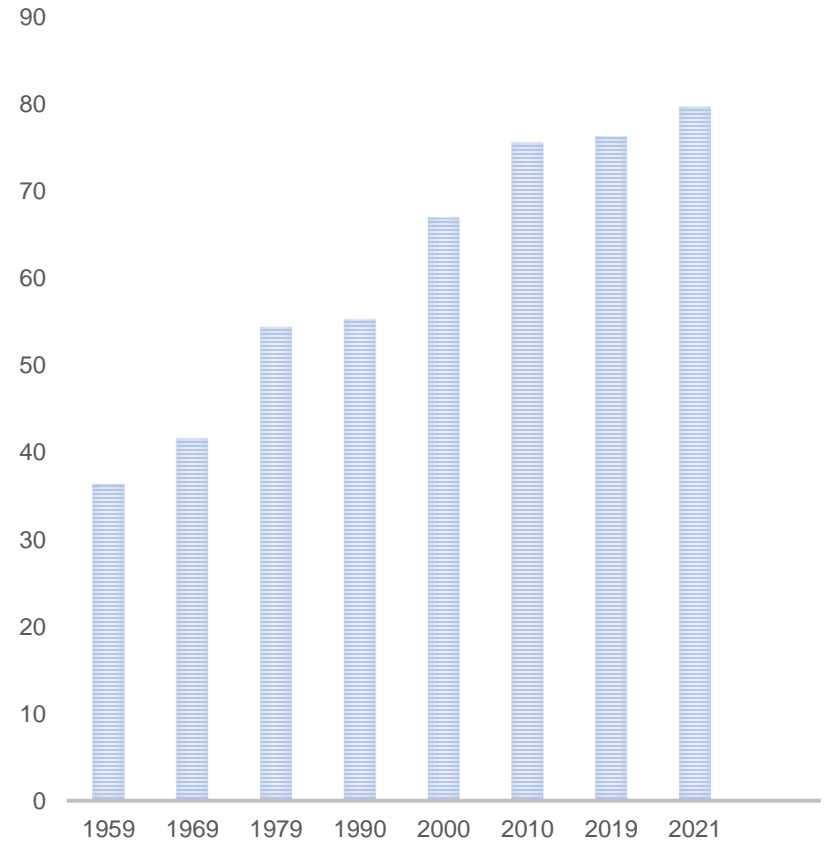
<https://animalagalliance.org/initiatives/monitoring-activism/>

Kjøttforbruket er nesten doblet siste 50 år

eutopia.market

CHART TITLE

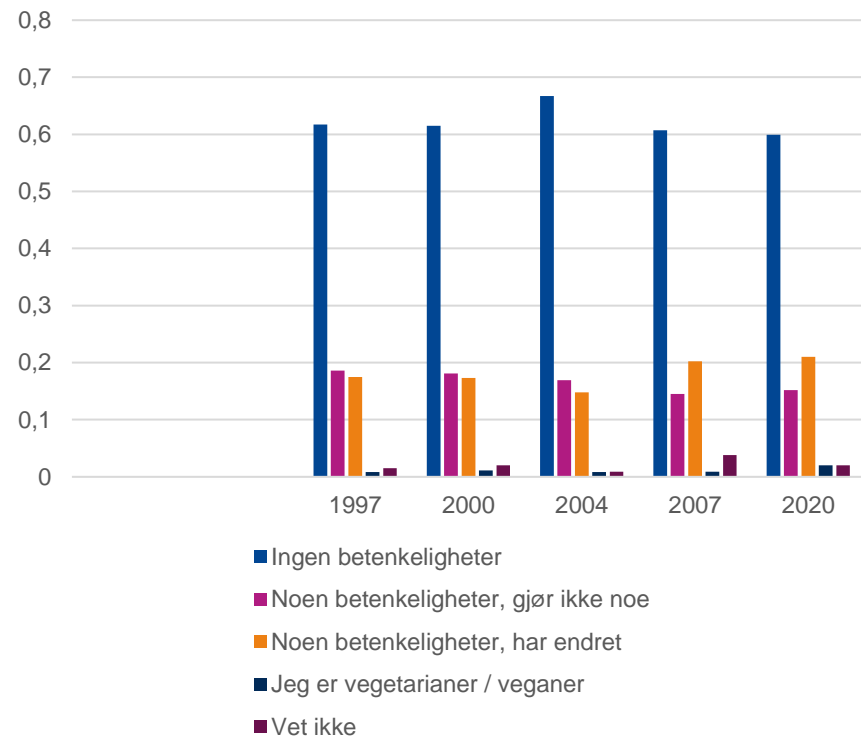

Animalia: KJØTTETS TILSTAND 2022

Andelen vegetarianere/veganere øker langsomt

Har du betenkeligheter med å spise kjøtt?

GoodAnimal welfare quality®, Sifo

Bønder: Hva er best for dyrene?

- Bønder vektlegger husdyrs «grunnleggende helse og følelser» høyere enn «naturlig adferd»
 - Det første aspektet kan kobles til høy støtte til norsk mat og landbrukspolitikk (om matsikkerhet, produksjon av mat til den norske befolkningen).
 - Det andre er begrunnet i å også støtte de multifunksjonelle aspektene ved politikken

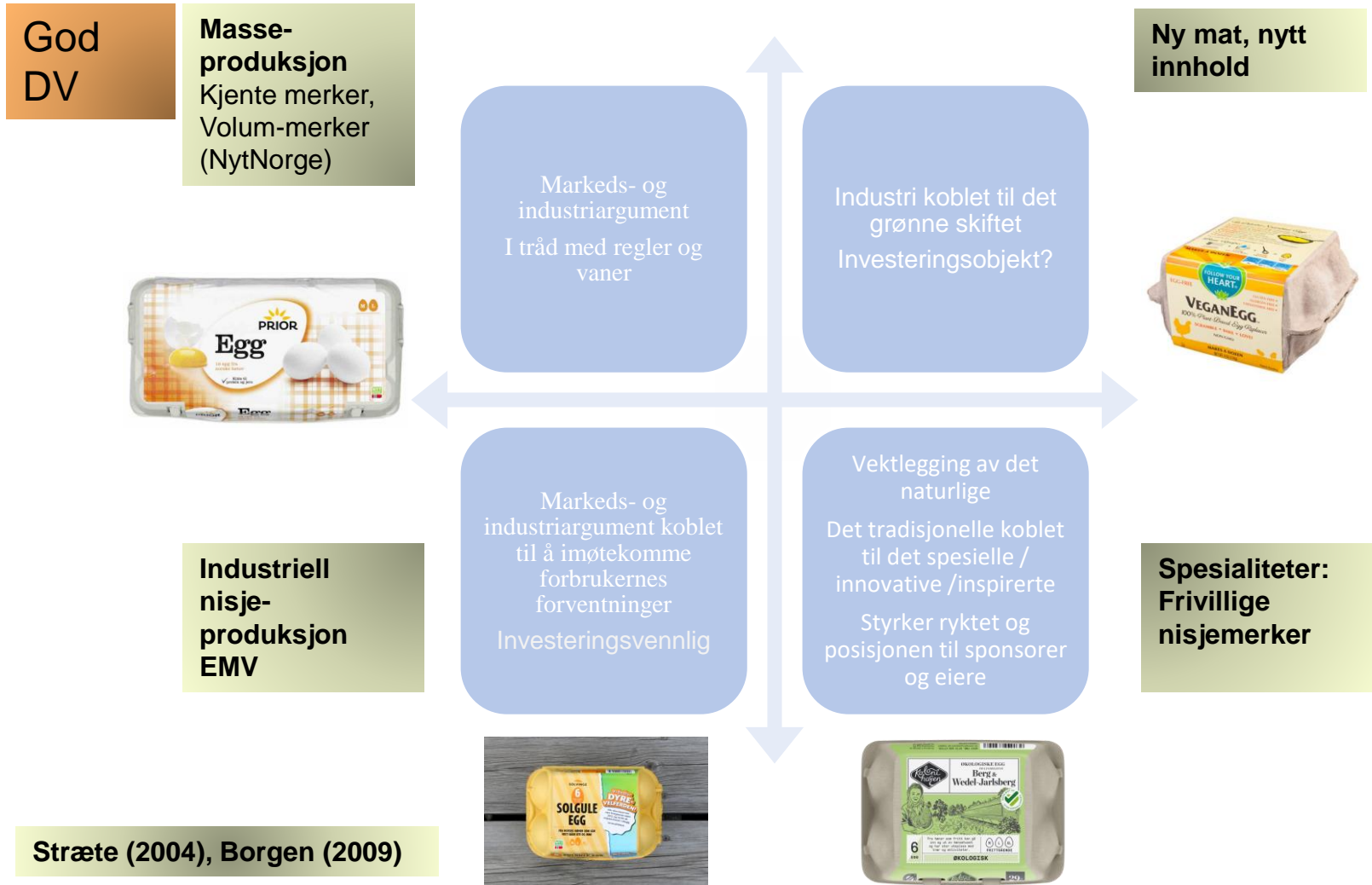
Logstein, B. & H. Bjørkhaug (2023) Good Animal Welfare in Norwegian Farmers' context. Can both industrial and natural conventions be achieved in the social license to farm? *Journal of Rural Studies*

Foto: Norsvin.no

Verdikjeden: Dyrevelferd selges

Salais, R. and M. Storper (1992), Storper, M. (1997)

“All non-standard quality conventions must probably fight increasingly hard if they want to really challenge the hegemonial status of the standard quality convention in the Norwegian food market” (Borgen, 2009 p. 11)

Media: Hva skrives det om?

Legitimerende diskurs:

benyttes av myndigheter, politikere og husdyrproduksjonsnæringen

«Dyrevelferden i Norge er god nok og at kun mindre tiltak er nødvendig, og et ønske om å beskytte husdyrproduksjonsnæringen og dagens system for husdyrproduksjon»

Kritiske diskurser:

grunnsyn om at dyrevelferden ikke er god nok i norsk husdyrproduksjon, og at det vil kreves store omstillinger av systemet

«Vanlige folk» slipper lite til i debatten

M. Syversen (2022): Kampen om konsensus Debatten om husdyrvelferd i norske medier. NTNU

1984	1
1992	1
1993	1
1994	4
1995	3
1996	1
1997	4
1998	6
1999	14
2000	25
2001	108
2002	430
2003	382
2004	425
2005	701
2006	750
2007	1,201
2008	1,478
2009	3,164
2010	2,985
2011	2,998
2012	3,122
2013	4,060
2014	4,700
2015	4,079
2016	4,601
2017	5,176
2018	5,984
2019	7,905
2020	5,415
2021	7,308
2022	6,072
2023	1,517

Polarisering og politisering

Partistudie viser fragmenterte meninger om husdyrs velferdspolitik

Ansvar: Delt langs mellom venstre og høyre på skalaen

Interesse: I noen dedikerte parti (SV, V, MGD)

Bekymringer: Om økonomisk bærekraft i landbruket (Ap og Sp)

De-polarisert debatt: Husdyrenes velferd er allerede god.

Hårstad, R.M.B & J. Vik (2022) Political parties' framing of farm animal welfare: A fragmented picture. *European Policy Analysis*

venstre

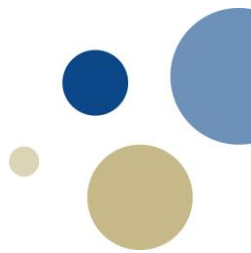
Arbeiderpartiet

Senterpartiet

Styring av dyrevelferd

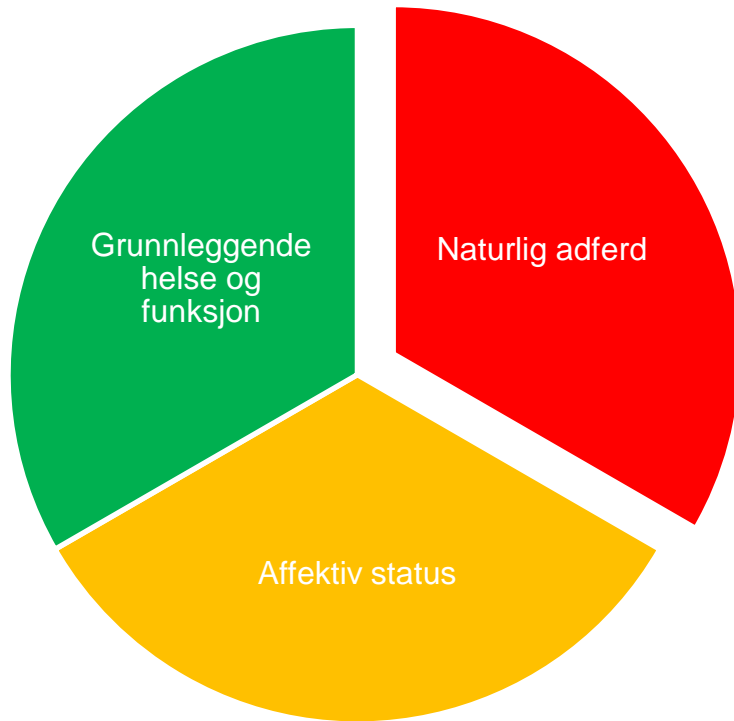

- Fra regjering til privat styring:
 - Litteraturen viser økt interesse for dyrevelferd i (deler av) befolkningen
 - Interessen legitimerer økt aktivitet og pådriv for endring innenfor forskning og i markedet
 - Markedsaktører (dagligvare) og dyrevelferdsorganisasjoner har blitt nøkkelaktører for endring

Hårstad, R.M.B (in press) The politics of animal welfare: A scoping review of farm animal welfare governance.

- Er det et (mat)makt og demokratiproblem?

Utfordringer for et bærekraftig husdyrhold

- God dyrevelferd er helt avgjørende både for dyrene og for landbrukets legitimitet.
- De fleste, inkludert politikere, er ikke bekymret for dyrevelferden selv om den offentlige debatten preges av økt polarisering.
- GoodAnimal viser at er vanskelig å oppfylle alle målene for god dyrevelferd.
- Husdyrenes frihet til å utøve naturlig atferd ser ut til å være i konflikt med spesialisert & industriell husdyrproduksjon – både verdimessig og i praksis.
 - Kan hindre opptak av regler og forskrifter som tar sikte på å styrke de naturlige behovene til husdyr
 - Kan utfordre befolkningens forventninger om god dyrevelferd i husdyrproduksjon
 - Kan potensielt utfordre bøndernes sosiale kontrakt.